

Raport z Papui Zachodniej 2024 – 7

2 września 2024

W czwartej części przeglądu dotyczącego sytuacji w Papui Zachodniej (terytorium zajmowane przez administrację Indonezji od lat 1960.), obejmującego okres styczeń-czerwiec 2024 roku, prezentujemy wiadomości dotyczące prawa do ziemi, wyłączeń, ochrony środowiska i kwestii etniczno-kulturowych. Na początku analizujemy kilka przypadków konfliktów terytorialnych, w którym rdzenni mieszkańcy Nowej Gwinei zderzają się z korporacyjnym oraz indonezyjsko-rządowym pochodem na terytoria plemienne. Szczególnie zwracamy uwagę na region Merauke, w którym indonezyjski rząd zamierza patronować powstaniu wielkich plantacji cukru, ryżu i palmy oleistej, a także na sądowy konflikt z ludami Awyu i Moi, broniącymi swojej ojcowizny. Odpowiadamy na pytanie dlaczego ten ostatni przypadek zwrócił ostatnio uwagę społeczeństwa obywatelskiego w całej Indonezji. Na koniec udajemy się do regionu Sentani, aby zapytać o problemy, z jakimi spotykają się tradycyjni rękodzielnicy w Papui Zachodniej, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet tworzących i sprzedających tradycyjne torby Noken.

CUKROWY I RYŻOWY NAJAZD NA MERAUKE. INDONEZYJSCY POLITYCY WIZYTUJĄ REGION

W maju i czerwcu 2024 roku do regencji Merauke położonej w granicach prowincji Papua Południowa (Papua Selatan) przybyli najwyżsi przedstawiciele władz Zjednoczonej Republiki Indonezji. Najpierw 17 maja w regionie pojawił się Bahlil Lahadalia, Minister Inwestycji. Dwa tygodnie później, na przełomie maja do tej samej lokacji przybył And Amran

Sulaiman, Minister Rolnictwa. Wreszcie w dniach 3-4 czerwca w regionie przebywał Ma'ruf Amin, wiceprezydent Indonezji.

Obecność trzech urzędników państwowych w Merauke jest ściśle powiązana z wielkim projektem Food Estate, który uwzględniono w Narodowym Projekcie Strategicznym (PSN) na rzecz samowystarczalności cukrowej w 2027 r. oraz produkcji bioetanolu jako biopaliwa. Szczególne instrukcje na rzecz nadzorowania i przyśpieszenia projektu od prezydenta Indonezji Joko Widodo otrzymał w kwietniu br. Bahlil Lahadalia.

W ramach programu PSN dwa miliony hektarów ziemi w Merauke w prowincji Papua Selatan zostaną wykorzystane pod plantacje trzciny cukrowej, cukrownie, zakłady produkujące bioetanol, elektrownie, infrastrukturę towarzyszącą, a także program zagospodarowania pól ryżowych obejmujący obszar 1 milion hektarów. Przewiduje się, że ten gigantyczny projekt dotyczący plantacji i energii ma zaspokoić indonezyjskie potrzeby w zakresie samowystarczalności w produkcji cukru i bioetanolu, które dotychczas były importowane. Wartość inwestycji wydanej na realizację tego projektu wynosi łącznie 130 bilionów rupii indonezyjskiej (IDR).

W trakcie wizyty w Merauke wiceprezydent Indonezji Ma'ruf Amina, w towarzystwie kilku urzędników odwiedził plantacje trzciny cukrowej w dystrykcie Tanah Miring. Projekt pilotażowy plantacji trzciny cukrowej na obszarze 506 hektarów został zrealizowany przez PT Global Papua Abadi. Całkowita powierzchnia gruntów przeznaczona do obsadzenia w tym regionie wynosi 150 tysięcy hektarów, a wartość inwestycji to 53,8 biliona rupii indonezyjskich (IDR). Podczas prowadzonej inspekcji na terenie wioski Nggutki Bob, Ma'ruf Amin zapowiedział, iż władze Indonezji chcą przekształcić Merauke w centrum plantacyjne i rolnicze, mające zaspokoić indonezyjskie i światowe potrzeby żywnościowe. Dlatego rząd w Dżakarcie wykorzystując papuaskie ziemie, zamierza dążyć do dalszej samowystarczalności w dziedzinie uprawy ryży, kukurydzy, soi i cukru na terenie Merauke.

Wyjątkowo propagandowy i kolonialny miały manifestacyjne uroczystości, w których wziął udział Andi Amran Sulaiman podczas wizyty w Merauke. Otóż indonezyjski minister rolnictwa stojąc pośrodku pól ryżowych, przewodniczył ceremonii upamiętniającej 79. rocznicę deklaracji Pancasila, manifestu, który stał się swoistą dezyderatą indonezyjskiego nacjonalizmu. Przebywając na terytorium przejętym przez administrację z Dżakarty w latach 1960. Andi Amran Sulaiman ogłosił, że świętuje tego dnia na wschodnim krańcu Indonezji, dowodząc, jak poważnie traktowane jest przez władze stworzenie „koszyka Merauke” dla Indonezji.

Franky Samperante, dyrektor zarządzający Fundacji Dziedzictwa Bentala Rakyat, bazując na swojej wiedzy i doświadczeniu wypływającym z projektu MIFEE z 2010 roku, spodziewa się, że tak daleka ingerencja w miejscową tkankę środowiskową i społecznościową, przyniesie zniszczenie obszarów leśnych na dużą skalę i szkodliwe konsekwencje dla lokalnych ekosystemów. Możliwe są powodzie. Ostatnie zjawisko zawsze pojawia się na tych szerokościach geograficznych, gdy brzegi rzek są poddawane wylesieniu. Narodowy Projekt Strategiczny (PNS) dotyczący samowystarczalności w zakresie uprawy cukru i bioetanolu nie będzie miał, zdaniem Samperante, pozytywnego wpływu na społeczeństwo. W rzeczywistości projekt ten spowoduje różnego rodzaju problemy społeczne i środowiskowe dla życia ludzi, a nawet szerzej, całego świata.

PLANTACJE CUKRU I PLANTACJE PALMY OLEISTEJ PROBLEMEM DLA TRADYCYJNYCH SPOŁECZNOŚCI REGENCJI MERAUKE

Po spustoszeniu znacznych obszarów Kalimantanu (indonezyjska część Borneo) i Sumatry, Indonezyjski Rząd (Pemerintah Negara Kesatuan Republik Indonesia) coraz śmielej otwiera rozległe tereny Papui Zachodniej, dla rozwoju monokultury olejowca gwinejskiego. Wiele takich plantacji powstało już w regencjach

Sorong, Boven Digoel czy Nabire. Bardzo atrakcyjne dla tego rodzaju przemysłu są równinne obszary Regencji Merauke. Tradycyjna społeczność ludu Yei zamieszkująca wioskę Sermayam 2 podczas spotkania z przedstawicielami spółki PT Global Papua Abadi zdecydowanie wyraziła swój sprzeciw wobec tego typu zakusów.

Okazuje się, że problemem dla tradycyjnych społeczności w Papui Zachodniej jest nie tylko ekspansja monokultury palmy oleistej, ale również plantacje trzciny cukrowej. Widząc to zagrożenie i licząc się z potencjalną utratą plemiennych ziem, reakcję w postaci protestów podejmują ludy Kimahima i Maklew z Regencji Merauke. Ich przedstawiciele skupieni w Instytucie Społeczności Tradycyjnych Kimaam i Maklew (Lembaga Masyarakat Adat Suku Kimaam dan Maklew) powołują się na Artykuł 18B Konstytucji Republiki Indonezji (Undang-Undang Dasar 1945), który głosi, że Państwo ma szanować integralność, wolę i prawo zwyczajowe (Hukum Adat) społeczności tradycyjnych.

Zdecydowani na ochronę swych tradycyjnych praw, 13 czerwca 2024 roku członkowie społeczności plemiennej Kimahima z dystryktu Kimaam, a także plemienia Maklew z dystryktu Ilwayap w regencji Merauke położonej w granicach prowincja Papua Południowa (Papua Selatan), zorganizowali pokojową demonstrację, której celem było odrzucenie rządowego planu utworzenia plantacji trzciny cukrowej na ich tradycyjnym terytorium. W proteście wzięło udział kilkaset osób. Tłum przemaszerował z miejsca zbiórki w Mangga Dua Merauke do lokalnego biura Regionalnej Rady Reprezentantów Ludowych (DPRD).

Rdzenni mieszkańcy nieśli transparenty zawierające oświadczenia i hasła jednoznacznie odrzucające inwestycje w plantacje trzciny cukrowej i pokrewne przedsięwzięcia na wysoie Kimaam. Wyspa Kimaam obejmuje dystrykty Kimaam, Waan, Kontur, Tabonji, a także otaczające je obszary, w tym dystrykty Ilwayap i Okana.

Przybywszy do biura regencji członkowie ludów Kimahima i Maklew stanowczo odrzucili obecność PT Global Papua Abadi, firmy zajmującą się działalnością cukrową w dystryktach Tanah Miring i Jagebob. Rdzenne społeczności zwróciły się również bezpośrednio do samorządu regencji Merauke i władz prowincji Papua Selatan, aby te nie wydawały pozwoleń na prowadzenie działalności dla PT Global Papua Abadi, a także pozostałym firmom aspirującym do utworzenia gospodarstw hodowli bydła na ich tradycyjnych terytoriach.

Poza tym rdzenna społeczność wezwała regionalnych przedstawicieli z Merauke, aby przystąpili do natychmiastowego powołania specjalnej komisji (Pansus), w celu zbadania stron zaangażowanych w plany rządu i firm, dotyczące otwarcia plantacji trzciny cukrowej na obszarze wyspy Kimaam.

Idelfonsius Cambu, koordynator działań na rzecz społeczności rdzennych ludów Kimahima i Maklew, powiedział, że poczuli się bardzo zlekceważeni przez rząd i firmy. „Nie ma ziemi bezpańskiej, każda ma właściciela. Dzisiaj przyszliśmy do Biura RDPRD w Merauke, aby stanowczo stwierdzić, że odrzucamy inwestycje w trzcinę cukrową na wyspie Kimaam [...] Opinia publiczna doniosła, że □□od kilku tygodni prowadzony jest monitoring obszaru za pośrednictwem helikopterów, a także dużych statków zakotwiczonych w porcie Wanam w dystrykcie Ilwayab”.

Obecność inwestorów bez „pozwolenia mieszkańców” budzi niepokój tamtejszej ludności, obawę, że ich ziemia i lasy zostaną skonfiskowane pod przykrywką różnych zasad i przepisów przygotowanych przez indonezyjski rząd. Jak dotąd tamtejsza ludność nie była konsultowana, a rząd i inwestorzy stwarzają wrażenie, jakby wyspa Kimaam nie posiadała mieszkańców ani właścicieli gruntów.

Kilka dni przed protestem ludów Kimahima i Maklew, funkcjonujące na mocy Specjalnej Autonomii dla Papui (OTSUS), Zgromadzenie Ludowe Papui Południowej (MRPS) zwróciło się do

indonezyjskiego rządu z apelem o wydanie natychmiastowej oceny działań związanych z inwestycjami w plantacje na obszarze regencji Merauke. Katarina Mariana Yaas zasiadająca w Grupie Roboczej Kobiet w MRPS, w wywiadzie udzielonym Tabloid Jubi powiedziała, że doświadczenia związane z projektem Zintegrowanego Funduszu Żywności i Energii Merauke (MIFEE), pozostawiły koszmarne wspomnienia trawiące wciąż rdzennych Papuasów. Jak na ironię – stwierdziła – rząd powrócił do swojej polityki otwierania plantacji trzciny cukrowej, cukrowni, zakładów produkujących bioetanol, a także do budowy infrastruktury pomocniczej na powierzchni dwóch milionów hektarów ziemi w regencji Merauke w Papui Południowej.

DZIAŁALNOŚĆ GÓRNICZA FREEPORT MCMORAN KONTRASTUJE Z NISKIM POZIOMEM EDUKACJI W REGENCJI MIMIKA

W Regencji Mimika od roku 1967 obecna jest spółka PT Freeport Indonesia, która zarządza eksploatacją w największej na świecie kopalni złota i miedzi. Lokalni mieszkańcy, w tym ludy Amungme i Kamoro, zostały zmarginalizowane i wypchnięte ze swych tradycyjnych ziem, nie mając udziału w konsumpcji zysków z eksploatacji tych olbrzymich bogactw (pierwsze co do wielkości złoża złota na świecie i trzecie co do wielkości złoża miedzi). Ich rola bywa tutaj określana w najlepszym razie jako pracownicy reprezentujący niewykwalifikowaną, tanią siłę roboczą.

Zrzeszenie Sudentów Papuaskich z Regencji Mimika na Jawie i Bali (Ikatan Pelajar dan Mahasiswa Mimika – IPMAMI se Jawa-Bali) zorganizowało spotkanie prasowe we wtorek 11 czerwca 2024 roku, aby wyrazić swe zaniepokojenie z powodu bardzo niskiego poziomu edukacji w regencji Mimika. Poziom wykształcenia i potencjału kwalifikacji pracowniczych, opisuje wskaźnik znany w języku indonezyjskim jako Sumber Daya Manusia (SDM). Jest on według Minogo, lidera organizacji studenckiej,

bardzo niski.

Lider IPMAMI podkreśla, że odpowiedni poziom edukacji powinien być zagwarantowany ma mocy Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, Indonezyjskiej Konstytucji (UUD 1945) oraz Ustawy o Specjalnej Autonomii dla Prowincji Papua (Undang-Undang Dasar Otsus Provisisi Papua).

W związku z tym demonstranci na czele z Minggu skierowali następujące postulaty do Fundacji Rozwoju Społeczności Amungme i Kamoro (YPMK – Yayasan Pengembangan Masyarakat Amungme dan Kamoro):

- nie budować bezpodstawnie negatywnych opinii o uczniach i studentach z Mimiki;
- kierować uczniów i studentów z tej regencji poza Papuę, ponieważ tutaj nie ma odpowiednich warunków;
- nie ograniczać uczniom i studentom z Mimiki dostępu do szkół, kampusów i kierunków studiów;
- odpowiedzialnie i sprawiedliwie postępować w przyjmowaniu i wydawaniu stypendiów dla młodzieży z ludów Amungme, Kamoro i pięciu spokrewnionych grup etnicznych;
- dać stypendia tym uczniom i studentom, których rodzice nie są w stanie odpowiednio wesprzeć ich edukacji;
- nie ograniczać liczby przyjęć do szkół młodzieży z regencji Mimika, jako że wskaźnik SDM jest tutaj zatrważająco niski;
- jako kwestię priorytetową należy uznać wsparcie dla studentów kształcących się na lekarzy, prawników, nauczycieli, lotników i specjalistów w branży technicznej.

Do Władz Regencji Mimika (Pemerintahan Kabupaten Mimika) skierowano następujące postulaty:

- zbudować i wyposażyć kampusy studenckie na Jawie i Bali,

celem zakwaterowania tam studentów z Mimiki;

– wyasygnować stypendia dla przedstawicieli ludów Amungme, Kamoro i pięciu spokrewnionych grup etnicznych, żyjących w Mimice na obszarze aktywności PT Freeport Indonesia;

– realizować pomoc dla uczniów i studentów z Mimiki przynajmniej dwukrotnie w ciągu roku;

– zapewnić członkom ludów Amungme i Kamoro transport na uczelnie i stworzyć dla nich szanse poprzez pokonywanie przeszkód utrudniających im dostęp do edukacji;

– wybudować kampusy dla studentów w regencji Mimika, wyposażone na poziomie krajowym.

ŻMUDNA I DŁUGA DROGA DO ZABEZPIECZENIA TRADYCYJNYCH LASÓW RDZENNEJ LUDNOŚCI PAPUASKIEJ

W latach 2022-2023 kilka rdzennych społeczności z Tanah Papua (Ziemi Papuaskiej) złożyło propozycje uznania lasów tradycyjnych do indonezyjskiego Ministerstwa Środowiska i Leśnictwa (KLHK). Manewr ten uznano za konieczny wobec życia w cieniu prawodawstwa indonezyjskiego; tylko wykorzystanie istniejących ścieżek prawnych daje w obecnym stanie perspektywę możliwości ochrony praw rdzennej ludności dotyczących tradycyjnych lasów.

Kierunkowe wnioski o uznanie tradycyjnych lasów złożyło m.in. dziewięć klanów (Kinggo, Kambenap, Tenggara, Aute, Kanduga, Ekoki, Kemi, Eninggugop, Wauk) z plemienia Wambon Kenemopte żyjącego w regencji Boven Digoel (prowincja Papua Selatan). Dwa inne wnioski o uznanie tradycyjnych lasów pochodzą od rdzennej społeczności Gelek Malak Kawawilis Pasa z regencji Sorong (część ludu Moi) oraz rdzennego plemienia Afsya, którego terytoria leżą w dystrykcie Konda znajdującego się w

granicach regencji Sorong Południowe (Sorong Selatan). Całkowita powierzchnia terenów leśnych, zgłoszona do uznania za podlegający ochronie las tradycyjny, sięga powierzchni 245506 hektarów.

Proces oczekiwanej ochrony naturalnego dziedzictwa przodków w prawodawstwie indonezyjskim napotyka jednak na szereg problemów natury terminowej i proceduralnej. Yuli Prasetyo Nugroho, szef Poddyrekcji ds. Określenia Lasów Tradycyjnych i Lasów Prywatnych działającej przy Ministerstwie Środowiska i Leśnictwa powiedział, że kierunkowa jednostka rozpatrzyła już wnioski plemienia Afsya i ten wniesiony przez Gelek Malak Kalawilis Pasa. Obydwa wnioski przetwarzane są teraz dla regencji Sorong i Sorong Selatan, a będą też rozpatrywane przez samorząd prowincji (stan na 25/6/2024).

Yuli Prasetyo Nugroho przyznał, że oprócz nich jest jeszcze kilka innych wniosków, ale w ich przypadku procedura znajduje się wciąż na początkowym etapie rozpoznania, bądź okazuje się problematyczna. Jako takie wskazał terytoria położone w regencji Boven Digoel, o których zabezpieczenie stara się plemię Wambon Kenemopte. Urzędnik stwierdził, że większość proponowanych obszarów w tej destynacji znajduje się „poza obszarami leśnymi” – ich status jest objęty obecnie postępowaniem sądowym. Niemniej jednak już teraz Yuli przyznaje, że wniosek klanów Wambon Kenemopte nie został rozpatrzony, gdyż te ziemie posiadają status prawny oddający je na rzecz upraw palmy oleistej. Szef kierunkowej poddyrekcji przy indonezyjskim resorcie leśnictwa, podkreśla mimo to wagę ewidencjonowania tradycyjnych lasów przez państwo. Ich uznanie „oznacza ochronę rdzennych społeczności i odnotowanie tego faktu w dokumentach państwowych, iż w danym miejscu znajdują się społeczności tubylcze” – uważa, dodając, że to właściwa ścieżka do wzmocnienia pozycji ludności plemiennej w administrowaniu państwem.

IRENE THESIA Z PLEMENIA AFSYA O KONIECZNOŚCI OBRONY TRADYCYJNYCH LASÓW

Irene Thesia, pochodząca z plemienia Afsya, którego terytorium znajduje się w granicach regencji Sorong Południowe (Sorong Selatan) złożyła alarmujące świadectwo, w którym przestrzegła, że wytrzebienie lasu znajdujących się na terytorium Tanah Papua (Ziemi Papuaskiej) sprawi, że rdzenni mieszkańcy Tanah Papua również wyginą. Wobec tego ma nadzieję, że uznanie tradycyjnych lasów przez indonezyjskie Ministerstwo Środowiska i Leśnictwa pomoże chronić prawa rdzennych społeczności i zabezpieczy je przed tym, aby ich zasoby oraz one same znalazły się pod kontrolą strony trzeciej, w tym zwłaszcza firm zmierzających do tworzenia plantacji palmy oleistej.

Irene Thesia przedstawia stan aktualny, sprawiający, że jej pobratymcy, żyją w dużej niepewności: „Istnieją cztery firmy, działające na tradycyjnym terytorium plemienia Afsya, mianowicie PT Internusa Jaya Sejahtera; PT Varia Mitra Andala; PT Anugerah Sakti Internusa i PT Persada Utama Agromulia. Dwie z nich, PT Internusa Jaya Sejahtera oraz PT Persada Utama Agromulia, złożyły pozew w rezultacie cofnięcia im zezwoleń na działalność przez samorząd regencji Sorong Selatan. Proces wygrały, więc rdzenni mieszkańcy poczuli się zagrożeni. Status naszych rdzennych społeczności Afsya oraz ziem okolicznych pozostaje nadal zagrożony”.

Kobieta nie ukrywa, że inspirację dla ochrony swych tradycyjnych terytoriów odnajdują także wśród innych plemion zachodniopapuaskich, zmagających się z pokrewnymi problemami: „Dowiedzieliśmy się wiele od naszych braci i sióstr z ludu Moi. To dla nas lekcja, jako rdzennych mieszkańców Sorong Selatan, abyśmy walczyli o ochronę naszych tradycyjnych lasów. Większość życia rdzennej ludności wiąże się z pracą w ogrodzie, a także polowaniem w poszukiwaniu towarów

żywnościowych. Jeżeli wioska zostanie oczyszczona i obsadzona palmą oleistą, czy nasze dzieci i wnuki naprawdę otrzymają olej do jedzenia? Nasze lasy przechowują miejsca historyczne, które są dowodem istnienia plemienia. Las utracił także zwierzęta endemiczne, takie jak kazuary i inne". Dlatego członkowie ludu Afsya wierzą, że Ministerstwo Środowiska i Leśnictwa nie wyda w szybkim tempie pozwoleń na plantacje przemysłowe w Tanah Papua, ponieważ „ziemia papuaska nie jest pustym, niezamieszkanym obszarem”.

Irene Thesia wyraża nadzieję, że indonezyjskie władze rozumieją, że lasy są nieodłączną częścią rdzennych Papuasów: „Tradycyjne pałace kobiet to lasy. Tradycyjne nauczycielki są lasem, w którym uczymy się uprawy ogrodu, uczymy się jak tkać narzuty, maty i konstruować dachy. Rdzenne lekarki są lasem, w którym odnajdujemy tradycyjne składniki ziołowe [...] dlatego nazywamy ziemię i lasy matką, która daje życie nam i naszym dzieciom”.

Reprezentantka ludu Afsya zaprasza wszystkie kobiety w Papui do ochrony tradycyjnych lasów. Podkreśla, że wysiłki na rzecz ochrony ziemi i lasów Papui są wysiłkiem na rzecz ochrony narodu papuaskiego. „Jeśli nasza ziemia i lasy zostaną zabrane, jak my i nasze dzieci przeżyjemy? Dbajmy o naszą ziemię i lasy [...] Nie ma wygodniejszego miejsca na świecie niż nasz własny dom, a naszym prawdziwym domem jest ziemia i lasy Papui”.

TYSIĄCE DRZEW SAGO W SORONG WYCIĘTE POD UPRAWĘ PALMY OLEISTEJ

Do Ministerstwa Spraw Rolnych i Planowania Przestrzennego Indonezji, a także samorządu regencji Sorong położonej w prowincji Papua Południowo-Zachodnia (Papua Barat Daya) nadeszła odezwa, której autorzy wezwali do natychmiastowej oceny udzielonych koncesji, a także do nałożenia surowych sankcji na PT Inti Kebun Sejahtera (IKSJ). Klan Klagilit

należący do rodziny ludu Moi wywiera presję na jednostki decyzyjne, po tym jak niedawno odkryto, że przedsiębiorstwo PT IKSJ anektowało tradycyjne terytoria klanu.

Ambrosius Klagilit, przedstawiciel klanu Klagilit w grudniu 2023 roku był zszokowany, obserwując działania eksmisyjne prowadzone przez przedsiębiorstwo, zajmujące się uprawą plantacji palmy oleistej na ich tradycyjnym terytorium. Na początku pracownicy PT IKSJ powiesili żółte wstążki będące oznaczeniem miejsc, które zostaną eksmitowane. Ambrosius wspomina, że zauważywszy te wstęgi przymocowane na tradycyjnym terytorium, postanowili je usunąć.

Po sprawdzeniu lokalizacji wioski sago i wykonaniu pomiarów klan Klagilit odkrył, że firma „eksmitowała tradycyjny las i osadę sago” do nich należąca: to teren o powierzchni 300 metrów długości i 10 metrów szerokości. W rezultacie pobratymcy Ambrosiusa stracili około 1000 drzew sago i kilka rodzajów drzew innego gatunku posiadających wartość gospodarczą. Łączne straty szacowane są na 2,5 mld rupii indonezyjskich (IDR). Wykarczowane bez konsultacji drzewa sago, będące podstawowym źródłem pożywienia dla Papuasów z rejonów nizinnych, zostały następnie użyte jako „podsypka drogowa”.

W związku z tym 11 lutego 2024 roku klan Klagilit złożył skargę zarówno do ministerstwa, jak i władz regencyjnych, ale przez kolejne miesiące nie mógł doczekać się odpowiedzi.

Zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy nr 39 z 2014 r. dotyczącej plantacji, podmioty biznesowe muszą najpierw przeprowadzić rozmowy, aby uzyskać zgodę społeczności lokalnej na działalność. Do takich rozmów nie doszło. Tymczasem jak podejrzewają, firma weszła w posiadanie „prawa do uprawy” (HGU), bez wiedzy klanu Klagilit będącego właścicielem praw zwyczajowych.

Jak wiadomo na podstawie powiązań właścicielskich, spółki □□PT

IKSJ i PT IKS są spółkami zależnymi PT Ciliandry Anky Abadi (CAA), indonezyjskiego przedsiębiorstwa prywatnego, które nabyło obie spółki od indonezyjskiej grupy Plywood Company (KALIA), będącej własnością rodziny Sutanto. CAA przejęło także na tym obszarze PT Inti Kebun Lestari (IKL), firmę produkującą olej palmowy. Forbes wymienia Ciliandrę Fangiono, dyrektora generalnego firmy First Resources wśród najbogatszych osób w Indonezji. Powiązania pomiędzy PT CAA a First Resources nadal istnieją, jednakże spółka First Resources nie chce być łączona z PT CAA. Z raportu www.chainreactionresearch.com wynika, że PT CAA znalazła się w gronie 10 firm powodujących największe wylesianie w 2020 roku. CAA jest właścicielem fabryk oleju palmowego: PT Tirta Madua i PT Borneo Ketapang Indah, które dostarczają olej palmowy do dużych firm: Avon, Frieland Campina, Johnson & Johnson, Kellogg's, L'Oreal i innych.

NIELEGALNE FIRMY W DYSTRYKCIE KAPIRAYI I RYZYKO KONFLIKTU HORYZONTALNEGO

Tradycyjni właściciele ziemi oraz rdzenna młodzież z regencji Deiyai (indonezyjska prowincja Papua Środkowa), stanowczo odrzucili aktywność nielegalnie działających firm w dystrykcie Kapiroaya, które od pewnego czasu uciekają się do brutalnej rozgrywki, pozyskując drewno i wydobywając złoto na terytoriach rdzennej ludności regionu. Matheus Tekege, przywódca młodzieży z regencji Deiyai stwierdził, że protestujący na czele, których stoi, odrzucają nielegalną obecność przedsiębiorstw na obszarze Kapiroaya. Aktywność i działalność tych spółek nigdy nie została zaprezentowana i zaakceptowana przez rdzenną społeczność i przedstawicieli wiosek. „Zwróciliśmy się do wszystkich stron, w tym do zarządu prowincji Papua Środkowa (Papua Tengah), o udzielenie informacji dotyczących wydania pozwolenia na prowadzenie

działalności w Kapiroayai [...] Firmę uznano za nielegalną, gdyż nie uzyskała licencji na działalność, a także zgody społeczności rdzennej” – powiedział w komunikacie z 27 maja 2024 roku. Jak donosi Korapapua.id, rząd prowincji Papua Tengah faktycznie przyznał, że nigdy nie wydał pozwolenia na otwarcie kopalni złota, ani innego biznesu w rejonie Kapiroayai.

Mesakh Edowai, członek społeczności młodzieżowej z dystryktu Kapiroaya odrzuca obecność przedsiębiorstw we wiosce Wakia, w regencji Mimika, we wiosce Mogodagi, a także w całej regencji Deyai. Krytykuje stan inwazji, jaki trwa na tym tle od roku. M. Edowai wezwał władze regencji do natychmiastowego działania. Jednocześnie nie ukrywa, że powszechnie podejrzewa się urzędników z regencji Deyai o to, iż są zamieszani w trwający proceder. Chociaż piractwo lądowe w wykonaniu intruzów trwa w najlepsze, mieszkańcy nadal nie doczekali się oczekiwanej reakcji. „Co kryje się za zaniedbaniem władze regencji Deyai?” – pyta otwarcie.

Mieszkaniec dystryktu Kapiroaya ostrzega, że pozostawienie tego stanu bez kontroli i interwencji, przyniesie cierpienie lokalnej społeczności: mogą powstać trwałe szkody dla środowiska, a nawet pojawią się pierwsze ofiary śmiertelne. „Jeżeli społeczność i właściciele wiosek w Kapiroayai staną się ofiarami, władze regencji Deyai będą musiały ponieść odpowiedzialność” – zapowiada Mesakh Edowai.

Sytuacja w dystrykcie Kapiroaya zdobyła sobie szeroką uwagę zachodniopapuaskich środowisk młodzieżowych i ekologicznych. Solidarność Troszczy się o Naturę i Ludzi (Solidaritas Peduli Alam dan Manusia – SPAM); Sojusz Studentów Papuaskich (AMP); a także Stowarzyszenie Studentów Nabire, Paniai, Dogiyay i Deyai (Ipmanapandode) oświadczyły, że zdecydowanie odrzucają obecność przedsiębiorstw zajmujących się pozyskaniem drewna i eksploatacją złota w obszarze Kapiroaya. W swoim stanowisku opublikowanym 25 maja 2024 roku organizacje argumentowały, że trwający proceder otwiera przestrzeń dla marginalizacji praw lokalnych, rdzennych społeczności w imię zaspokojenia

zachłanności zaangażowanych w to jednostek oraz inwestorów.

Selpius Bobii, koordynator Sieci Modlitwy na rzecz Pojednania i Odbudowy Papui (JDRP2), poinformował, że jego organizacja przyjrzała się problemowi bliżej i opublikowała raport na ten temat. Jego zdaniem inwazja na dystrykt Kapiroaya leżący na pograniczu regencji Mimika, Dogiyai i Deiyai w prowincji Papua Tengah, nie jest przypadkowy. Obszar posiada nieuregulowaną linię graniczną między powierzchniami terytoriów samorządowych i może być skutecznie eksploatowany poprzez stosowanie strategii dziel i rządź między lokalnymi mieszkańcami. Spory graniczne dotyczą bezpośrednio członków ludu Mee i Kamoro.

Selpius Bobii zaprezentował kilka postulatów, które powinny zostać w trybie przyśpieszonym wdrożone jeżeli celem rzeczywistym jest dalsze zapobieżenie konfliktowi:

1. Kwestia granic między regencjami Mimika, Deiyai i Dogiyai powinna zostać przedyskutowana i wytyczona w możliwie jak najkrótszym czasie, zanim przerodzi się w wojnę plemienną między ludami Kamoro, Kei oraz Dani/Lani.

2. Przedsiębiorstwo zajmujące się wyrębem i handlem drewnem, mianowicie PT Mutiara Alias Katulistiwa, czy jakkolwiek się to nazywa, należy wydalic z Kapiroaya, poniewaz niszczy ono las i siedliska;

3. Nielegalna firma wydobywajaca zloto, mianowicie PT Zoomilion, czy jakkolwiek się to nazywa, musi zostac wydalona z Kapiroayi; kopalnia zlota powinna zostac zwrócona zwyczajowym właścicielom z plemion Mee i Kamoro, które mogłyby płukac zloto przy użyciu prostego sprzętu (tradycyjne patelnie);

4. Osoby pochodzące z innych plemion, które połączyły siły z niektórymi jednostkami z plemienia Kamoro, zachęcanych przez nielegalne firmy i przedsiębiorców, powinny natychmiast zaprzestać budowania koalicji zmierzającej do wywołania konfliktu horyzontalnego. Problemy nękające ludy Mee i Kamoro, zamieszkujące dystrykt Kapiroaya, powinny być rozwiązywane w

tradycyjnych obszarach.

PROBLEMY LUDÓW AWYU Z BOVEN DIGOEL I MOI Z SORONG. AKCJA „ALL EYES ON PAPUA” STAJE SIĘ GŁOŚNA W CAŁEJ INDONEZJI I OBNAŻA PROCES EKSPANSJI

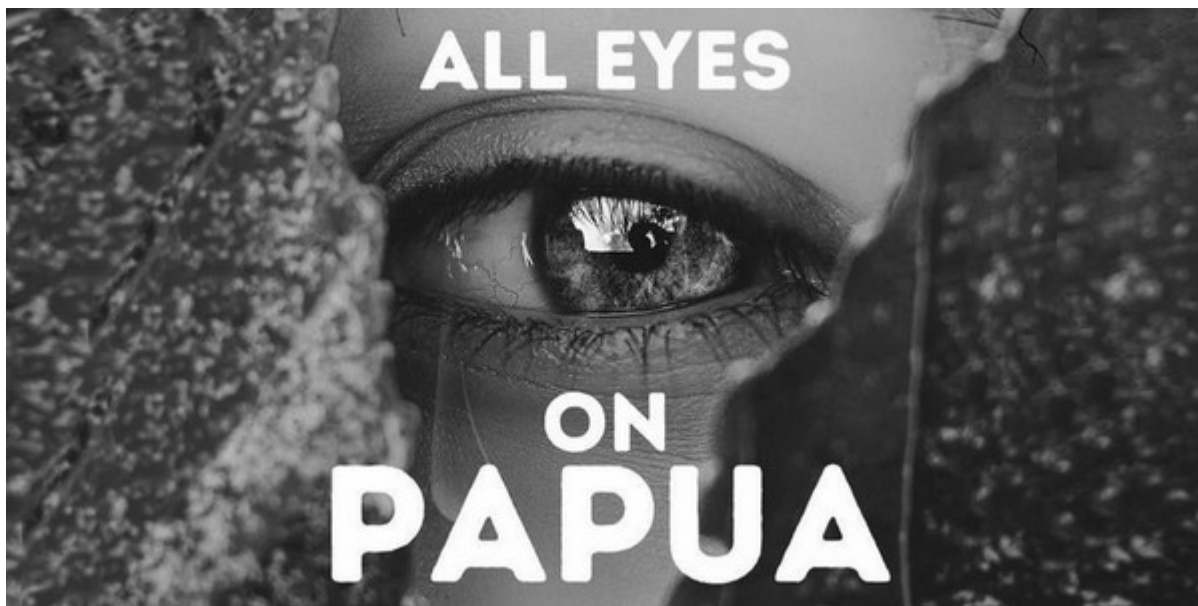
Na przestrzeni ostatnich kilkunastu miesięcy powszechnie znaną stała się sprawa ludu Awyu z Regencji Boven Digoel, walczącego o zachowanie tradycyjnych ziem plemiennych w obliczu intensyfikacji ekspansji monokulturowych upraw olejowca gwinejskiego (palmy oleistej). Z podobnymi problemami mierzy się lud Moi z Sorong.

Na przełomie maja i czerwca 2024 roku wielomiesięczne zmagania przedstawicieli obu ludów zostały wyniesione na wyższy poziom średniej świadomości ogólnoindonezyjskiej, po tym jak kampania „All Eyes on Papua” (Wszystkie oczy na Papuę) zdobyła popularność w internecie oraz indonezyjskich mediach społecznościowych. Obrazem, który pozostawił głębokie, niezatarte wrażenie i wyzwolił nowe pokłady zrozumienia i solidarności, stał się tradycyjny rytuał, jaki członkowie ludów Awyu i Moi odprawili 27 maja 2024 roku przed budynkiem Sądu Najwyższego Republiki Indonezji. Rdzenni mieszkańcy Papui apelowali o zachowanie miar sprawiedliwości poprzez ocalenie tradycyjnych terytoriów i lasów w regencjach Boven Digoel i Sorong.

Hendrikus Woro reprezentujący pokrzywdzony klan Woro z ludu Awyu wyraził w tamtym czasie nadzieję, że Sąd Najwyższy wyda decyzję prawną chroniącą tradycyjne lasy. „Przebyliśmy długą, skomplikowaną i kosztowną podróż z Tanah Papua do stolicy kraju, aby zwrócić się do Sądu Najwyższego o przywrócenie praw, które odebrano nam w wyniku wydania pozwolenia dla producenta oleju palmowego, pozwolenia o unieważnienie, którego obecnie walczymy” – powiedział niedługo później (3

czerwiec 2024 r.).

Członkowie ludu Awyu, podobnie jak członkowie społeczności Moi Sigin skorzystali z pełnej ścieżki prawnej i odwoławczej. Obie grupy rdzennej ludności złożyły pozwy w sądach okręgowych, a następnie w Sądzie Administracyjnym w Dżakarcie (PTUN). 3 maja 2024 roku Moi Sigin usłyszeli decyzję odrzucającą ich roszczenia, dlatego też postanowili szukać zrozumienia przed najwyższą instancją sądową. „Wzywam Sąd Najwyższy, aby zapewnił nam, rdzennej ludności, sprawiedliwość prawną. W tradycyjnym lesie polujemy i zbieramy sago. Las jest naszą apteką. Wszystkie nasze potrzeby są [zaspakajane] w lesie. Funkcjonowanie spółki PT SAS jest dla nas bardzo szkodliwe. Jeżeli nasz tradycyjny las zostanie utracony, to dokąd pójdziemy?” – pytał Fiktor Klafiu, przedstawiciel społeczności Moi Sigin.

Hasło „Wszystkie oczy na Papuę” niewątpliwie zainspirowane mobilizacją społeczną związaną z hasłem „Wszystkie oczy na Gazę”, zawiera w sobie apel o monitorowanie sytuacji w Papui Zachodniej i wzywa do reagowania na wszelkie akty niesprawiedliwości w tym regionie, także te o charakterze ekologicznym i gospodarczym. Hasło „All Eyes on Papua” stało się viralowe w mediach społecznościowych takich jak Facebook, WhatsApp i Instagram. Jedną z odsłon tej akcji stała się

petycja zainicjowana 2 marca 2024 roku na stronie Change.org przez Fundację Bentala Rakyat Pusaka. Zawarto w niej między innymi apel o cofnięcie licencji dla producenta oleju palmowego PT Indo Asiana Lestari (PT IAL), przymierzającego się do gospodarczej ekspansji na ziemiach ludu Awyu.

Uli Arta Siagian, kierowniczka Narodowej Kampanii na rzecz Lasów i Ogrodów organizacji Walhi, powiedziała, że konflikt między rdzenną ludnością Papui Zachodniej a wielkim agrobiznesem obnaża brak poszanowania praw pierwszych mieszkańców przez rząd indonezyjski. Działaczka zauważyła też, że spółki nie przeprowadziły procedury dobrowolnej, uprzedniej i świadomej zgody (FPIC), jaką powinno być obwarowane wydanie koncesji środowiskowej w przypadku konsultacji z rdzennymi mieszkańcami i właścicielami ziemi.

Wśród osób, które wsparły akcje „Wszystkie Oczy na Papuę” znalazł się Sandy Walsh, piłkarz reprezentacji Indonezji. Zawodnik posiadający korzenie belgijsko-holenderskie na co dzień jest zawodowym piłkarzem grającym na pozycji prawego obrońcy w belgijskim klubie KV Mechelen.

Głos w sprawie akcji „All Eyes on Papua” zabrał również Benny Wenda, Tymczasowy Prezydent Papui Zachodniej z ramienia Zjednoczonego Ruchu Wyzwolenia Papui Zachodniej (ULMWP): „Od lat Zachodni Papuasi informują świat, że jesteśmy ofiarami dwóch powiązanych ze sobą zbrodni: ludobójstwa i ekobójstwa. Od początku okupacji Indonezji w latach 1960. zginęło ponad 500 000 Papuasów, a miliony akrów ziemi przodków – lasów, rzek i gór – zostały zniszczone i zatrute dla zysku Indonezji i korporacji. Teraz, dzięki hashtagowi #AllEyesonPapua, który stał się viralowy w indonezyjskich mediach społecznościowych, widzimy, jak Indonezyjczycy w końcu budzą się i uświadamiają sobie zbrodnie popełniane przez ich rząd w Papui Zachodniej. Przez dziesięciolecia Indonezja ukrywała Papuę Zachodnią przed światem poprzez połączenie blokady mediów, a także stosowanie strategii tortur, morderstw i zakazu dostępu do regionu dziennikarzy krajowych i zagranicznych, które uczyniły z

naszego kraju Koreę Północną Pacyfiku. Jednak technologia i media społecznościowe pomagają przełamać indonezyjskie więzienie informacyjne w Papui Zachodniej. Indonezyjskie organizacje pozarządowe, grupy solidarności i, co najważniejsze, zwykli obywatele odkrywają prawdę o gigantycznych plantacjach oleju palmowego, kopalniach i osiedlach energetycznych, które niszczą środowisko Zachodnich Papuasów. Walka ludu Awyu o ochronę swoich ziem przed ogromnym projektem Tanah Merah – który ma stać się największą plantacją oleju palmowego na świecie – podbiła serca obywateli Indonezji. Ludowi Awyu grozi utrata ziemi, terenów łowieckich i źródeł utrzymania. Las to nasz supermarket i nasza apteczka; wszystko, czego potrzebujemy, jest tam. Jak możemy bez tego przetrwać? Ważne jest, aby obywatele Indonezji zdali sobie sprawę, że szkody dla środowiska, których są świadkami, nie mogą istnieć bez ludobójstwa, czystek etnicznych i rasizmu. Ekobójstwo i ludobójstwo: to jeden pakiet w Papui Zachodniej. Indonezja wycina nasze lasy i wysiedla naszych ludzi, aby otworzyć dostęp do naszych terytoriów wielkim korporacjom. Ludzie muszą także zdać sobie sprawę, że samostanowienie jest podstawową przyczyną wszystkich problemów środowiskowych w Papui Zachodniej. Aby powstrzymać zniszczenie, musimy mieć możliwość samodzielnego zarządzania swoimi sprawami, tak jak to robiliśmy przez tysiące lat przed kolonializmem”.

„DOBRY GLINA I ZŁY GLINA”. PODWÓJNA STRATEGIA ODRZUCANIA OSKARŻEŃ O NISZCZENIE ŚRODOWISKA I PRAW RDZENNEJ LUDNOŚCI ZE STRONY INDONEZYJSKICH PRZEDSTAWICIELI RZĄDOWYCH

Rozgłos, jaki zdobyła sobie akcja „All Eyes on Papua” („Wszystkie Oczy na Papuę”) sprawił, że obok zjawiska nie

mogli przejść obojętnie najwyżsi przedstawiciele centralnych władz Indonezji. Do problemu rdzennej ludności odniósł się wiceprezydent Indonezji, Ma'ruf Amin, demonstrujący bardziej koncyliacyjną postawę wobec ruchu zyskującego potencjał „masowego”. Podkreślił on, że przyszłe procesy inwestycyjne powinny obligować władze regionalne do komunikacji i konsultacji z tradycyjnymi wodzami i społecznościami, tak „aby nie było żadnych konfliktów ani nieporozumień, jak to miało miejsce do tej pory” (6 czerwiec 2024 r.).

Wiceprezydent Indonezji, pełniący jednocześnie funkcję przewodniczącego Komitetu Sterującego ds. Przyspieszenia Rozwoju Specjalnej Autonomii Papui (BP30KP), zasugerował jednocześnie potrzebę przyjęcia szczególnego podejścia do wodzów plemiennych, tak aby uniknąć wdrażania polityki mogącej mieć negatywny wpływ na źródła utrzymania rdzennej ludności Papui. „Być może w przeszłości brakowało komunikacji, w przyszłości musimy się dobrze porozumiewać” – podsumował.

Przeciwstawną postawę do Ma'ruf Amina, prezentując odmienną interpretację protestów, przyjął Bahlil Lahadalia, szef Rady Koordynacyjnej ds. Inwestycji (BKPM), określany również mianem ministra inwestycji. W transmisji zamieszczonej na Youtube Lahadalia przyznał, że zdaje sobie sprawę z tego, że w obszarach gdzie będzie dokonywał się rozwój, pojawiać będą się także protesty. Nie będą to jednak w domyśle wystąpienia pokrzywdzonej ludności, ale najczęściej inspiracja ze strony „grup, które nie chcą postępu Indonezji”. W trakcie konferencji prasowej z 7 czerwca 2024 roku zadawał pytania, znajdując na nie szybkie odpowiedzi: „Dlaczego ludzie patrzą na Papuę? [...] Doskonale rozumiem, że są pewne grupy, bądź inne kraje, które nie chcą postępu Indonezji”. Wobec zarysowanej przez siebie zależności apelował do społeczeństwa, aby „nie wpadało w pułapkę”. Zapewniał, że władze Indonezji „kochają ten kraj”. Wspominając swój niedawny pobyt w regencji Merauke w południowo-wschodniej Papui Zachodniej, przekonywał, że „lasy w Merauke nie są tradycyjnymi lasami, a terenami

objętymi prawem koncesyjnym na lasy (HPH)". Za skrótem HPH kryją się zasoby leśne i prawo umożliwiające eksploatację lasu, pozyskanie drewna, a także przetwarzanie i wprowadzanie produktów leśnych do obrotu.

PROBLEMY Z POZYSKANIEM KORY KHOMBOUW WOKÓŁ JEZIORA SENTANI

Drzewo Khoubouw jest jednym z drzew, którego kora z racji swych właściwości jest używana przez mieszkańców wioski Asei Besar w dystrykcie Sentani Wschodnie (Sentani Timur, regencja Jayapura, prowincja Papua) do wykonywania papuaskich obrazów.

Berta Pepoho jest jedną z rzemieślniczek z Asei malujących na korze, materiale cenionym z uwagi na swą dobrą fakturę. Kobieta zwraca uwagę na problemy i wyzwania, z jakimi zmagają się lokalni twórcy: „Na brzegu jeziora Sentani trudno znaleźć korę. Dlatego teraz płacimy pośrednikom za pozyskiwanie kory w Rere, Taja i w Genyem”. W wypowiedzi udzielonej redakcji Tabloid Jubi podczas XIV Festiwalu Jeziora Sentani zdradziła, że wynagrodzenie, jakie wypłacają osobie sprowadzającej korę wynosi 250 tysięcy rupii indonezyjskich (IDR).

Powstanie obrazu na korze składa się z kilku etapów. Wszystko zaczyna się, jak wyjaśnia Berta Pepoho, od lokalizacji składnika w lesie i pozyskania go. Następnie korę należy namoczyć, umieścić na dwa dni w wodzie, aż do momentu gdy ujdzie z niej sok. Tak odcedzoną korę umieszcza się na płaskiej desce i poddaje procesowi suszenia do momentu uzyskania pożądaných rezultatów. Po zakończeniu ostatniego procesu kora uzyskuje stan, który umożliwia rzemieślnikowi jej pokolorowanie i naniesienie odpowiednich wzorów.

Proces malowania kory pierwotnie posiadał swój kontekst religijno-kulturowy i objęty był pewnym tabu. „Jeśli mowa o malowaniu to w Sentani i wiosce Asei mamy zwyczaj, że kobietom nie wolno malować na korze drzew. Jeśli robił to mężczyzna,

wszystko było w porządku [...] Jeżeli natomiast kobieta i mężczyzna są małżeństwem i posiadają dzieci, wówczas oboje mogli malować” – wyjaśnia Mama Pepoho. Dlaczego bezdzietnym małżeństwom zalecano powstrzymanie się od malowania kory? Istniało przekonanie, że osoby będące w związku małżeńskim, lecz nie posiadającym dzieci, malowanie na drewnie zaszkodzi w przyszłości, gdy będą mieli już pełną rodzinę.

Rzemieślniczka z wioski Asei Besar twierdzi, że przedział cenowy obrazu tworzonego na korze, w zależności od ich rozmiarów i zawartych na nim motywów, waha się między 10 tys. rupii indonezyjskich (IDR) a 1 milionem rupii IDR. W ciągu jednego dnia można skompletować 20-50 arkuszy kory. Dochód ze sprzedaży obrazów może osiągnąć ponad 1 milion rupii IDR, natomiast średni zarobek miesięczny wynosi 5 milionów rupii IDR. Berta Pepoho większość tworzonych przez siebie pamiątek wysyła do klientów na Raja Ampat, a także na rynek Hamadi w Jayapurze.

Wśród umieszczanych motywów na obrazach znajdują się symbole religijne, przedstawienia fauny występującej w Sentani, po symbole wielkości i potęgi Keondoafian. Powszechnie maluje się widoki jeziora i ludzi, kształty mew, ryb i łodzi. „Jest też motyw yoniki, który symbolizuje wielką odwagę mężczyzn z wioski Asei Besar”.

KOBIETOM SPRZEDAJĄCYM NOKEN NA FESTIWALU SENTANI TRUDNIEJ ZNALEŹĆ KUPCÓW NA WŁASNE TOWARY

Pedika Douw, papuaska sprzedawczyni tradycyjnych, plecionych z włókna roślinnego toreb Noken z Nabire, regularnie, co roku otwiera własne stoisko na Festiwalu Jeziora Sentani. Swoją aktywność na festiwalu rozpoczęła w 2017 roku i od tamtego czasu nigdy nie skarżyła się na brak miejsc wystawowo-sprzedażowych. W 2024 roku Pedika nie zarobiła jednak zbyt

wiele na sprzedaży swoich noken. 22 czerwca, czyli w trzeci dzień festiwalu było to zaledwie 200 tysięcy rupii indonezyjskich (IDR), podczas gdy wcześniej sam wydatek na jedzenie i napoje pochłaniał 100 tys. rupii IDR z jej portfela.

Małe zainteresowanie torbami noken odróżnia XIV Festiwal Sentani od poprzednich jego edycji. Panie sprzedające noken, nigdy nie osiągały relatywnie dużych zysków, mimo to w poprzednich latach udawało im się przywieźć do domu 3-4 miliony rupii IDR.

Pedika Douw uważa, że przyczyna małej sprzedaży tkwi w spadku atrakcyjności stoisk z tradycyjnymi wyrobami. Na Festiwalu Jeziora Sentani, który pierwotnie stanowił centralne wydarzenie służące odnowie i promocji tradycyjnej kultury regionu, pojawiają się coraz częściej handlarze i ludzie z zewnątrz prowadzący typową sprzedaż komercyjno-przemysłową. W rezultacie osoby odwiedzające Festiwal Sentani kupują chętniej nie tyle owoc pracy tradycyjnych rzemieślników, a zabawki dla swoich dzieci. Wzrastająca konkurencyjność handlowa skutkuje tym, że kobiety oferujące noken mają ograniczoną przestrzeń wystawową dla swoich produktów. Pani Dow zauważyła, że wiele handlarek noken nie mogła sprzedawać toreb na terenie festiwalu, dlatego rozłożyły swój towar na chodniku poza przestrzenią, gdzie trwało wydarzenie.

Trudno nie odnieść wrażenia, że Festiwal Jeziora Sentani w całym swym zamiarze i wymiarze ma charakter komercyjny. Ted Yones Mokay, przewodniczący Komitetu XIV FDS podczas ceremonii otwarcia podkreślał, że pięciodniowy festiwal otrzymał finansowe wsparcie w wysokości 2 miliardów rupii IDR z Funduszu Specjalnej Autonomii Regencji Jayapura. „Osoby zaangażowane we FDS to setki stoisk namiotowych, 17 stałych budynków. Każdy budynek jest podzielony na 6 stoisk, także w sumie przygotowano 87 stoisk” – powiedział. Tylko dwa z nich, jak stwierdziła jednakże Pedika Douw, zabezpieczona została na rzecz prezentacji i sprzedaży noken.

Duża rzesza sprzedawców i sprzedawczyń noken, a także innych wyrobów tradycyjnych i kulinarnych, usadowiła się w dwóch pasach wzdłuż drogi dojazdowej na festiwal. Mama Yohana, jedna z handlarek sprzedająca noken rozłożona przy wejściu na Festiwal Jeziora Sentani (FDS) powiedziała, że także miejsca znajdujące się poza terenem FDS na chodniku wcale nie są bezpłatne: „Za każdy dzień trzeba płacić właścicielowi lokalu 50 tys. rupii IDR”. Według niej cena stoiska wewnątrz FDS wynosi 1,5 mln rupii, co oznacza, że przez pięć dni należy sprzedać 10 toreb noken o wartości 150 tysięcy IDR, by pokryć same koszty najmu. Taka cena namiotu bądź stoiska, zważywszy na ograniczony kapitał, jest zbyt wysoka dla Yohany.

SZTUKA RZEŹBIENIA ASMATÓW ŚWIATOWYM DZIEDZICTWEM KULTURY

Regencja Asmat, leżąca w prowincji Papua Południowa (Papua Selatan) szczyci się dziedzictwem kulturowym rdzennej ludności regionu, jakimi są tradycyjne rzeźby ludu Asmat. Sztuka odpowiedniego kształtowania drewnianych bloków przy użyciu złożonych technik rzeźbiarskich, będąca rękodzielniczym dziedzictwem Asmatów, przyniosła im sławę na całym świecie. Sztuka rzeźbienia w drewnie Asmat to żywe, kulturowe repozytorium przekazywane z pokolenia na pokolenie przez większość mężczyzn w regionie. Pierwotnie rzeźby Asmat miały głębokie znaczenie obrzędowe, rytualne i religijne, istotne dla ich animistycznego i wojowniczego kodu kulturowego.

Współczesne rzeźby Asmatów nie wypełniając już w pełni swych pierwotnych funkcji, są nie tylko bardziej umiarkowane w swej wymowie – jak zauważył Sudjarwo Husain, który rozmawiał z wieloma osobami ważnymi dla lokalnego życia politycznego i kulturalnego – ale cieszą się również dużym zainteresowaniem kolekcjonerów i turystów z zagranicy.

Donatus Tamot, szef Biura Turystyki i Kultury Regencji Asmat, stwierdził, że rzeźby Asmatów są wyjątkowe. „Asmatowie są

bardzo znani z powodu swych starożytnych rzeźb stanowiących skarb kultury, jakiego nie mają inne regiony” – powiedział 16 czerwca 2024 roku w rozmowie z Sudjarwo Husainem. Rzeźby te mogą mieć również pozytywny wpływ na rozwój ziemi Asmatów.

Festiwal Kulturalny Asmat został zainicjowany przez katolicką diecezję Agats w 1981 roku, kiedy obszar Asmat miał jedynie status subokręgu (współcześnie dystryktu) w ramach prowincji Irian Jaya. Festiwal ten do dnia dzisiejszego odgrywa poważną rolę w upowszechnianiu rzeźbiarskich dzieł sztuki Asmat na całym świecie. Samorząd regencji Asmat za pośrednictwem Biura Turystyki wspiera Festiwal Kultury Asmat, którego nazwa została zmieniona na Festiwal Asmat Pokman. Słowo „pokman” pochodzi z dialektu Bisman przynależnego do języka Asmat. Pok oznacza „pracę”, a słowo Man lub Mban nawiązuje do „ręki”.

W październiku 2024 roku Festiwal Pokman będzie obchodził swoje 34 urodziny. Wydarzenie gromadzi nawet 200 artystów-rzeźbiarzy z ludu Asmat, którzy prezentują swoje umiejętności i talenty artystyczne. Pojawienie się ich nie jest przypadkowe, gdyż stanowią oni wyłonioną grupę z szerszej rzeszy rzemieślników, którzy przeszli wcześniej selekcję wstępną w mniejszych okręgach terytorialnych. Jednym z docenionych rzeźbiarzy jest 48-letni Bernard Bicimpari, artysta-rzeźbiarz, których w języku asmackim określa się „Wow ipits”. Dzięki swoim umiejętnościom i twórczości Bicimpari odwiedził kilka krajów, w trakcie wizytacji dzielił się swoją wiedzą i przedstawiał kulturę i rzeźby Asmatów. Był zarówno w Japonii i Singapurze, jak i po drugiej stronie Pacyfiku, począwszy przez Kalifornię i Arizonę, a skończywszy na stanach Indiana i Illinois. Bicimpari został doceniony: najniższe ceny jego rzeźb w Stanach Zjednoczonych osiągnęły kwotę 150 dolarów USD.

Elisa Kambu, pełniąca funkcję regentki Asmatu podkreśla, że coroczny festiwal kulturalny organizowany jest w celu zachowania sztuki i kultury ludu Asmat. „Taniec, wioślarstwo i rzeźbienie są częścią naszej tożsamości jako ludu Asmat. To

kultura odróżnia nas od ludzi w innych częściach świata [...] musimy być dumni, że w obliczu globalizacji nadal zachowujemy naszą tożsamość i lokalną mądrość” – powiedziała. Festiwal Asmat Pokman nie tylko rozśławia lud Asmat na całym świecie, ale niezależnie sprzyja budowaniu braterstwa między poszczególnymi grupami ludu Asmat, pozwala im również na stworzenie więzi porozumienia z ludźmi spoza ich kręgu kulturowego.

WSZYSTKIE CZĘŚCI RAPORTU DOTYCZĄCEGO PAPUI ZACHODNIEJ Z PIERWSZEJ POŁOWY 2024 ROKU

1. [Starcia zbrojne i zbrodnie w Indonezji.](#)
2. [Łamanie praw człowieka, wolności słowa, więźniów politycznych i sprawa polskiego więźnia politycznego w Indonezji.](#)
3. [Prawa do ziemi, praw tradycyjnych, ochrony środowiska i indonezyjskiej praktyki podziału prowincji.](#)
4. [Wiadomości dyplomatyczne i międzynarodowe](#)
5. [Informacje wojskowo-militarne.](#)
6. [Prawo, łamanie praw człowieka i pozostałe wiadomości.](#)

Opracowanie: Damian Żuchowski

Źródło: WolneMedia.net, Free West Papua Campaign Poland, Latarnik Papuaski, Krew Papuasów

WYBRANA ŹRÓDŁOGRAFIA

1. „News: Scottish Friends of West Papua launched in Scottish Parliament”,
<https://www.ulmwp.org/news-scottish-friends-of-west-papua-laun>

ched-in-scottish-parliament

2. „Workers for West Papua”,
<https://labourhub.org.uk/2024/02/16/workers-for-west-papua/>
3. Ikhsam Relibun, „TPNPB-OPM Umumkan Perang Akan Berlangsung di Tiga Wilayah”,
<https://metro.tempo.co/read/1872294/tpnpb-opm-umumkan-perang-akan-berlangsung-di-tiga-wilayah>
4. „TPNPB Bakar Gedung SD Di Kampung Pogapa...”,
<https://jubi.id/polhukam/2024/tpnpb-bakar-gedung-sd-di-kampung-pogapa-klaim-tembak-4-prajurit-tni/>
5. Han Revanda Putra, „Baku Tembak di Puncak Jaya, TPNPB-OPM Klaim Tembak Mati 1 Anggota TNI”,
<https://metro.tempo.co/read/1846342/baku-tembak-di-puncak-jaya-tpnpb-opm-klaim-tembak-mati-1-anggota-tni>
6. „Benny Wenda: Indonesian racism on display in Yahukimo torture incident”,
<https://www.ulmwp.org/benny-wenda-indonesian-racism-on-display-in-yahukimo-torture-incident>
7. „Queen Mary University of London to host tribunal on state and environmental violence in West Papua: Exposing corporate profiteering and human rights violations”,
<https://www.qmul.ac.uk/media/news/2024/hss/queen-mary-university-of-london-to-host-tribunal-on-state-and-environmental-violence-in-west-papua-exposing-corporate-profiteering-and-human-rights-violations.html>
8. „Kenapa Konflik Terus Meletus di Papua?”, „Narasi Explains”.
9. „Bebaskan pelajar yang ditangkap karena atribut Bintang Kejora”,
<https://www.amnesty.id/kabar-terbaru/siaran-pers/bebaskan-pelajar-yang-ditangkap-karena-atribut-bintang-kejora/05/2024/>

10. „Benny Wenda: Indonesian racism on display in Yahukimo torture incident”,
<https://www.ulmwp.org/benny-wenda-indonesian-racism-on-display-in-yahukimo-torture-incident>

11. Manfred Kudiai, „IPMAMI se-Jawa Bali Gelar Jumpa Pers Desak YPMK dan Pemda Perbaiki SDM”,
<https://www.thepapujournal.com/regional/69812890711/ipmami-se-jawa-bali-gelar-jumpa-pers-desak-ypmk-dan-pemda-perbaiki-sd>

12. „Who is Prabowo Subianto, the man likely to be Indonesia’s next president?”,
<https://www.aljazeera.com/news/2024/2/16/who-is-prabowo-subianto-to-the-man-likely-to-be-indonesias-next>

13. Stefan Armbruster, Victor Mambor, zespół BenarNews, „Indonesia accused of subverting Pacific push for UN rights mission to Papua”,
<https://www.rnz.co.nz/international/pacific-news/520750/indonesia-accused-of-subverting-pacific-push-for-un-rights-mission-to-papua>

14. Elisa Sekenyap, „PAHAM Papua: Proses Hukum 13 Tersangka Penyiksaan Wajib Dilaksanakan di Jayapura”,
<https://suarapapua.com/2024/06/26/paham-papua-proses-hukum-13-tersangka-penyiksaan-wajib-dilaksanakan-di-jayapura/>

15. Elisa Sekenyap, „ULMWP Sebut Kunjungan Pejabat MSG Ke Papua Melecehkan Harga Diri Bangsa Papua”,
<https://suarapapua.com/2024/06/28/ulmwp-sebut-kunjungan-pejabat-msg-ke-papua-melecehkan-harga-diri-bangsa-papua/>

16. „Selamatkan Hutan Papua!”,
<https://www.hutanhujan.org/petisi/1000/selamatkan-hutan-papua>

17. „250 Ribu Petisi Dukungan Publik Selamatkan Hutan Papua Diserahkan Ke Mahkamah Agung”,
<https://ymkl.or.id/250-ribu-petisi-dukungan-publik-selamatkan-hutan-papua-diserahkan-ke-mahkamah-agung/>

18. „Walhi Papua Mengecam Tindakan Represif Polisi Terhadap Aksi Selamatkan hutan Papua di Bali”, <https://www.walhi.or.id/walhi-papua-mengecam-tindakan-represif-polisi-terhadap-aksi-damai-selamatkan-hutan-papua-di-bali>
19. Dominggus A Mampioer, „FestPAC 2024 melawan kepunahan masaarakat Pasifik”, Tabloid Jubi.
20. „Kunjungi Warga Pengungsi di Nabire, Pj Bupati Paniai Minta Berdoa”, <https://suarapapua.com/2024/06/17/kunjungi-warga-pengungsi-di-nabire-pj-bupati-paniai-minta-berdoa/>
21. Theo Kelen, „11 wilayah hutan di Tanah Papua diusulkan menjadi hutan adat”, Tabloid Jubi.
22. Imma Pelle, „Pemprov Papua Pegunungan bantu korban longsor di tiga kabupaten”, Tabloid Jubi.
23. „TPNPB Umumkan Duka Nasional Atas Meninggalnya Mayor Detius Kogoya di Paniai”, <https://suarapapua.com/2024/05/24/tpnpb-umumkan-duka-nasional-atas-meninggalnya-mayor-detius-kogoya-di-paniai/>
24. „Warga Bibida Mengungsi ke Pastoran Madi, Pemuda Katolik Desak Penanganan Cepat”, <https://suarapapua.com/2024/06/15/warga-bibida-mengungsi-ke-pastoran-madi-pemuda-katolik-desak-penanganan-cepat/>
25. Aida Ulim, „Kulit Kayu Khombouw makin susah ditemukan di sekitar Danau Sentani”, Tabloid Jubi.
26. Ratty Auparai, „Mama Penjual Noken di Festival Danau Sentani akui dagangannya sepi pembeli”, Tabloid Jubi.
27. „Kata Para Tokoh dan Aktivis Terkait Gerakan »All Eyes on Papua«” , <https://suarapapua.com/2024/06/09/kata-para-tokoh-dan-aktivis-terkait-gerakan-all-eyes-on-papua/>

28. Engel Wally, „Mama-mama penjual noken tak mampu sewa stan di Festival Danau Sentani Kita bicara Otsus setiap hari, tetapi implementasinya tidak terlaksana”, Tabloid Jubi.

29. Pes Yanengga, „FKM-KP serukan aksi “selamatkan rakyat Paniai dari kekerasan militer Indonesia”, Tabloid Jubi.

30. Abeth You, „Pengungsi Bibida ingin segera pulang”, Tabloid Jubi.

31. Reiner Brabar, „Seribu Pohon Sagu di Sorong Digusur Demi Menanam Kelapa Sawit”, <https://suarapapua.com/2024/06/05/seribu-pohon-sagu-di-sorong-digusur-demi-menanam-kelapa-sawit/>

32. Hendrik Resi, „Peringatan Hari Lahir Pancasila di Merauke Digelar di Tengah Sawah, Mentan RI Pimpin Upacara”, <https://seputarpapua.com/view/peringatan-hari-lahir-pancasila-di-merauke-digelar-di-tengah-sawah-mentan-ri-pimpin-upacara.html>

33. Sudjarwo Husain, „Seni ukir Asmat, warisan budaya yang mendunia”, Tabloid Jubi.

34. M. Imran Syam, „Amran Sulaiman Pimpin Upacara Peringatan Hari Lahir Pancasila di Tengah Persawahan Merauke”, <https://republiknews.co.id/amran-sulaiman-pimpin-upacara-peringatan-hari-lahir-pancasila-di-tengah-persawahan-merauke/>

35. Alexander Loen, „Kapolda Papua serahkan 58 hewan kurban di 45 masjid”, Tabloid Jubi.

36. Emanuel Riberu, „Masyarakat adat di Merauke tolak investasi tebu di Pulau Kimaam”, Tabloid Jubi.

37. Hendrik Resi, „Masyarakat Adat Kimahima dan Maklew Tolak Investasi Tebu di Pulau Kimaam Merauke”, <https://seputarpapua.com/view/masyarakat-adat-kimahima-dan-maklew-tolak-investasi-tebu-di-pulau-kimaam-merauke.html>

38. „Tolak Investasi Tebu di Pulau Kimaam, Hari ini Masyarakat Adat Sub Suku Kimahima dan Maklew Demonstrasi di DPRD Merauke” ,

<https://suryapapua.com/tolak-investasi-tebu-di-pulau-kimaam-hari-ini-masyarakat-adat-sub-suku-kimahima-dan-maklew-demonstrasi-di-dprd-merauke/>

39. Elisa Sekenyap, „Theys Adalah Pejuang, Pemindahan Makam Harus Mendapat Persetujuan Rakyat Papua” ,

https://suarapapua.com/2024/05/19/theys-adalah-pejuang-pemindahan-makam-harus-mendapat-persetujuan-rakyat-papua/#google_vignette

40. „KNPB Gelar Rapim VI, Ini Delapan Poin Keputusannya” ,

<https://suarapapua.com/2024/05/20/knpb-gelar-rapim-vi-ini-delapan-poin-keputusannya/>

41. Emanuel Riberu, „Wapres Ma’ruf Amin Kunjungi Proyek Perkebunan Tebu di Merauke Papua Selatan” ,

<https://jubitv.id/wapres-maruf-amin-kunjungi-proyek-perkebunan-tebu-di-merauke-papua-selatan/>

42. Reiner Brabar, „Bahlil Bilang Ada Kelompok Yang Tak Ingin Indonesia Maju”

https://suarapapua.com/2024/06/09/bahlil-bilang-ada-kelompok-yang-tak-ingin-indonesia-maju/#google_vignette

43. „Pemain Timnas Indonesia Ramaikan Gerakan »All Eyes on Papua«” ,

<https://suarapapua.com/2024/06/07/pemain-timnas-indonesia-ramaikan-gerakan-all-eyes-on-papua/>

44. „Sikapi Persoalan di Kampiraya, Begini Tuntutan Ipmanapandode, SPAM dan AMP” ,

<https://suarapapua.com/2024/05/28/sikapi-persoalan-di-kampiraya-begini-tuntutan-spam-amp-dan-ipmanapandode/>

45. „West Papua National Committee holds 6th leadership meeting in Jayapura” ,

<https://www.indoleft.org/news/2024-05-20/west-papua-national-committee-holds-6th-leadership-meeting-in-jayapura.html>

46. „Gerakan »All Eyes on Papua« Mendukung Perjuangan Melawan Ekosida”,

<https://suarapapua.com/2024/06/08/gerakan-all-eyes-on-papua-mendukung-perjuangan-melawan-ekosida/>

47. „Human Rights Monitor Update Pengungsian Ribuan Warga Bibida Kabupaten Paniai”,

<https://suarapapua.com/2024/06/20/human-rights-monitor-update-pengungsian-ribuan-warga-bibida-kabupaten-paniai/>

48. Selpis Bobii, „Penebangan Hutan dan Masuknya Perusahaan Tambang Emas Ilegal serta Sengketa Tapal Batas di Kampiraya, Provinsi Papua Tengah”,

<https://suarapapua.com/2024/05/27/penebangan-hutan-dan-masuknya-perusahaan-tambang-emas-ilegal-serta-sengketa-tapal-batas-di-kampiraya-provinsi-papua-tengah/>

49. „»All Eyes on Papua« campaign generates interest in deforestation cases”,

<https://www.france24.com/en/live-news/20240605-all-eyes-on-papua-campaign-generates-interest-in-deforestation-cases>

50. „All Eyes on Papua: President Wenda statement”,
<https://www.ulmwp.org/all-eyes-on-papua-president-wenda-statement>

51. „Call to save Papua’s forests through »All Eyes on Papua« campaign”,

<https://www.indoleft.org/news/2024-06-03/call-to-save-papuas-forests-through-all-eyes-on-papua-campaign.html>

52. „President Wenda: A crime against humanity has been committed in West Papua”,

<https://www.ulmwp.org/president-wenda-a-crime-against-humanity-has-been-committed-in-west-papua>

53. Ben Doherty, „Indonesian military apologises after West Papuan man filmed being tortured in water-filled barrel”, <https://www.theguardian.com/australia-news/2024/mar/25/west-papuan-man-footage-torture-water-allegedly-indonesia>

54. Sebastian Strangio, „Indonesia Arrests 13 Soldiers in Investigation of Papua Torture Video”, <https://thediplomat.com/2024/03/indonesia-arrests-13-soldiers-in-investigation-of-papua-torture-video/>

55. Raporty TPN-PB.

56. Oświadczenia i informacje Free West Papua Campaign.

57. Oświadczenia i informacje KNPB.

58. Oświadczenia i informacje AMP.

59. Przegląd prasy indonezyjskiej.